

Заготівля живців плодкових дерев для щеплення та їх зберігання.

Щеплення плодкових дерев – це, як операція. А до операції треба готуватися завчасно: вибрати і підготувати «пацієнта» – підщепу; зібрати потрібні інструменти і матеріали; заготовити ті найважливіші «органи», які, будучи «пришиті», повинні облагородити скромну безпородну підщепу. Ці «важливі органи» – живці. Або, іншими словами, – відрізки однорічних пагонів з тих дерев, які ви задумали поселити в своєму саду.

Все, начебто, легко й зрозуміло: зрізав найкрасивіший на вид пагін з потрібного дерева – ось і готовий черешок для щеплення. А ні – не все так просто ...

Великі секрети маленького черешка.

Здавалося б, що таке шматочок гілочки? Але ми ж знаємо, що в крихітний відрізок пагону з 2-3 бруньками природа вклала дивовижну здатність народити нове повноцінне дерево, передавши йому всі властивості материнської рослини.

І якщо вже ми вирішили докласти свої руки до створення нових сортів у своєму саду, то до заготівлі цього відрізка – черешка треба підійти з усією відповідальністю і з повагою. Давайте подивимося, що підказують нам Природа і багаторічний досвід садівників.

Що потрібно знати при заготівлі живців для щеплення:

- Живці нарізають з перевірених на сортність і врожайність стійко плодоносних дерев і чагарників. У такому випадку садівник точно знає, що він буде прищеплювати на базову рослину.
- Для живців вибираються добре визрілі однорічні пагони.
- Найкраще вибрати пагони із зовнішніх частин крони дерев, добре освітлюваних сонцем.
- Краща сторона дерева, звідки будуть нарізати живці – південна. Пагони, що ростуть на південній стороні, мають короткі міжвузля і добре розвинені вічка в пазухах листків.
- Найякісніші живці – з пагонів середнього ярусу. Верхні пагони надто товсті і потужні для щепи, а нижні характеризуються маленьким приростом.
- Заготовлюючи живці вишні, треба мати на увазі: на однорічних вишневих пагонах багато квіткових бруньок, тому треба вибрати пагони з молодих дерев, де квіткових бруньок поменше, і робити живці достовірніше – близько 65-70 см.

Коли і як заготовляти живці? Як правило, живці для щепи з наступним зберіганням заготовляють протягом року двічі: в кінці осені (початку зими) і в кінці зими (ранньою весною). Багато садівників віддають перевагу осінній заготовці. Її проводять після того, як закінчився листопад, коли вже «вдарили» перші значні морози (близько -15°C). Рослини до цього часу вже перейшли в стан повного спокою, пагони загартувалися, а попутно відбулося певне знезараження (грибки і мікроби від морозу гинуть). Якщо восени живці заготовити не вийшло (а для початківців садівників справа ця вельми поширена, зрозуміла і з'ясовна), їх можна нарізати і – в кінці зими, і ранньою весною. Багато для цього не потрібно: секатор, трохи садового вару або фарби. У місцевості, де зими не надто морозні, і температура не опускається нижче -20°C , проблем з прищеплювальним матеріалом взагалі не повинно бути. У цих краях живці можна нарізати в будь-який зимовий день. Якщо ж зима супроводжувалася сильними морозами, треба буде обов'язково перевірити, чи не вимерзли пагони.

У новачків-садівників часто виникає питання: як визначити, чи достатньо зволожений субстрат, в якому

зберігаються живці, чи він не занадто сухий або мокрий. Є такий простий народний тест: ви набираєте рукою субстрат (пісок, тирсу і так далі), стискаєте його в кулаці і, якщо волога відчувається, але вода не капає – значить, вологість «підходяща», нормальна.

Деякі садівники радять покласти в пакет вологу чисту тканину або взагалі спочатку загорнути живці у вологу тканину або папір, а потім упакувати в пакети. Це допоможе підтримувати необхідну вологість повітря.

Інший варіант – живці запарафінувати повністю або тільки з кінців, потім обернути в зволожену тканину або папір і в такому вигляді помістити в поліетиленовий пакет, який зав'язати нещільно, залишивши невеликий отвір для повітрообміну. А деякі садівники для «більшої вірності» зберігають особливо цінні живці у великих картоплинах. Просто встромляють живці в неї, поміщають в пакет – і на холод!

Що може статися з прищеплювальним матеріалом за довгі місяці зберігання? Та що завгодно: живці можуть запліснявіти, підпріти, вимокнути або висохнути. У будь-якому з цих випадків вони стануть непридатними для щеплення.

- **Вимерзання**

Трапляється при впливі низьких температур. Підмерзлі живці для щеплення вже не годяться. Щоб цього не сталося, потрібно стежити за тим, щоб живці знаходилися під достатнім шаром снігу (тирси, листя, землі і т.д.). Застереження: не можна зберігати живці в морозильній камері!

- **Висихання**

Засохнути можуть підмерзлі живці. Або ж пагони, заражені грибковими інфекціями (моніліозом, наприклад). У процесі зберігання такі живці гинуть і, звичайно, засихають. Щоб цього не сталося, потрібно закладати на зберігання здоровий матеріал.

- **Підпрівання**

Може статися, коли через надмірну вологість і недостатньо низьку температуру бруньки або камбій починають виходити зі стану спокою. У цей момент вони практично беззахисні перед грибами і бактеріями, які дуже швидко вражають тканини. Щоб цього не сталося, потрібно дотримуватися температурного режиму і не допускати зайвої вологості.

- **Запліснявіння**

Виникає, якщо на черешках утворюється конденсат – він провокує розвиток цвілі на корі. Щоб не допустити цього, треба уникати випадання конденсату. При появі перших ознак цвілі необхідно прибрати конденсат і викупувувати живці у водному розчині йоду спиртового (1%) або ж в 3% розчині мідного купоросу.

- **Вимокання**

Якщо живці тривалий час перебувають у воді, вони гинуть від нестачі кисню.

- **Проростання.** Може статися, якщо навколишня температура підвищилася до позначки в +4 ... +6 °С. На жаль, це говорить про невдачу – пророслі живці для щеплення вже не придатні. У будь-якому випадку, якщо черешки зберігаються в приміщенні – погребі чи холодильнику, на веранді або балконі, – періодично (не рідше одного разу на 3-4 тижні) потрібно перевіряти їх стан. Якщо потрібно – зволожити тканину, пісок або тирсу, прибрати цвіль і провести дезінфекцію, скорегувати температуру і так далі.

Коли настане час щеплення? До щеплення плодкових дерев зазвичай приступають у квітні (травні), коли в підщепі почнеться активний сокорух. Для успішного зрощення живців з підщепою дуже важливо, щоб щепи ще перебувала у спокої, а підщепи – уже в активному стані. Тому живці до останнього моменту тримають в холодному сховищі! І діставати їх з такого укриття потрібно не раніше, ніж за добу перед щепленням. Виняток становитимуть ті живці, які зберігалися в замерзлій тирсі – вони «дістаються на світ божий» всією замороженою грудкою за двоє, а то й три доби, тому що природне відтавання проходить досить довго.

Як перевірити цілісність живців?

- Кора черешка на вигляд повинна бути свіжою і гладкою. Якщо вона зморщена або виглядає сухою – можливо, черешок загинув
- При згинанні черешок повинен бути пружним і досить еластичним. Якщо при спробі згинання черешок хруснув і надламався – він зиму не пережив
- При поперечному зрізі оголена деревина повинна бути світло-зеленою і свіжою. Якщо вона коричнева і млява – держак для щеплення не годиться
- Бруньки повинні щільно сидіти на черешку (пагоні)
- Лусочки бруньок на вигляд повинні бути гладкими, на дотик – еластичними
- При розрізі бруньки уздовж зріз повинен бути зеленим (світло-зеленим), без жодних коричневих включень.